

Geocaching - nowa forma turystyki kulturowej

Słowa kluczowe: geocaching, turystyka kulturowa, wyspa Wolin

Streszczenie

W artykule przedstawiono nową formę turystyki kulturowej - geocaching. Początek geocachingu przypada na rok 2000 kiedy został udostępniony nieznieskształcony sygnał GPS. Aktualnie geocaching skupia na całym świecie ponad 5 milionów aktywnych użytkowników, w tym niemal 17 tysięcy osób w Polsce. Użytkownicy uczestniczą w grze terenowej polegającej na odszukiwaniu ukrytych skrytek. W artykule omówiono najpopularniejsze rodzaje skrytek: tradycyjne, wydarzenie, multicache, Quiz, mobilne. Przedstawione zostały również informacje na temat walorów turystycznych wyspy Wolin oraz zaprezentowano wyniki badań ankietowych nad turystami skupionymi wokół geocachingu.

Wprowadzenie

Zwiedzanie miejsc związanych z wydarzeniami historycznymi, obiektów kultu czy też interesujących przyrodniczo, niemal od zawsze cieszyło się dużym powodzeniem. Różnorodne sposoby promocji regionu doczekały się wielu opracowań, w których zwracano uwagę zarówno na specyfikę obszaru, bazę noclegową czy infrastrukturę turystyczną. Lokalne władze, świadome korzyści wynikających z turystyki, reklamują się poprzez zwrócenie uwagi na jeden bądź kilka tematów przewodnich opisujących region. Często tak prowadzona promocja skutkuje tym, że wiele obiektów ciekawych kulturowo pozostaje zapomnianych. Celowe sterowanie ruchu turystycznego w miejsca atrakcyjne warunkowane jest często dostępnością komunikacyjną, istnieniem bazy noclegowej i gastronomicznej, zaś o wiele rzadziej bardziej przemyślaną strategią. W związku z tym niektóre miejscowości postrzegane jako kurorty (nadmorskie, górskie etc.) posiadają bardzo skupioną i bogatą infrastrukturę turystyczną skierowaną jedynie do specyficznej grupy turystów. Komercjalizacja turystyki skutkuje tym, że wiele atrakcyjnych obiektów pozostaje poza nurtem dominującym na danym obszarze przez co zostają zapomniane. Ich potencjał przyrodniczy, architektoniczny, historyczny czy też kulturowy nie zostaje wykorzystany. Poza przypadkowymi wizytami obiekty znajdujące się z dala od promowanych odwiedzają jedynie nieliczni świadomi ich obecności. W dobie Internetu istnieje szereg szeroko rozumianych portali społecznościowych podejmujących tematy niszowe. Użytkownicy wymieniają się informacjami o ciekawych, zapomnianych miejscach wartych odwiedzenia. Dominuje problematyka militarna, jednak w kręgu zainteresowań są także m.in. architektura sakralna, obiekty kultu, stanowiska archeologiczne, zapomniane budynki, miejsca związane z literaturą i filmem.

Celem artykułu jest przedstawienie nowej formy turystyki kulturowej - geocachingu, którego początek na świecie sięga roku 2000, w Polsce roku 2002.

1 maja 2000 roku prezydent USA Bill Clinton polecił udostępnić nieznieskształcony sygnał GPS a 3 maja 2000 roku inżynier informatyk Dave Ulmer zapoczątkował grę polegającą na ukrywaniu przedmiotów i podawaniu ich lokalizacji do publicznej wiadomości. W polskiej literaturze zjawisko nie doczekało się kompleksowego opracowania. Dotychczas powstało jedynie kilka artykułów naukowych [Osadczyk, Osadczyk 2008; Smoleńska 2009] wzmiankujących o geocachingu. Autor niniejszej publikacji przeanalizował dostępne w serwisie www.opencaching.pl statystyki (dane na 20.12.2012) oraz przeprowadził własne badania ankietowe (grudzień 2012r.) wśród użytkowników odwiedzających wyspę Wolin. Wszystkie cytowane w pracy wyniki są efektem wymienionych badań.

Aktualnie geocaching skupia na całym świecie ponad 5 milionów użytkowników [www.geocaching.com], w tym niemal 17 tysięcy aktywnych użytkowników w Polsce [www.opencaching.pl, dane na 20.12.2012]. W grudniu 2012 w ponad 200 krajach było zarejestrowanych łącznie 1,95 miliona aktywnych skrytek, z czego około 15500 w Polsce.

Zjawisko geocachingu, powszechnie nazywanego grą terenową, należy traktować, jako nową formę turystyki kulturowej. Różnorodność typów skrytek (np. tradycyjna, quiz, wydarzenie), atrybutów (np. miejsce historyczne, natura, dostępna dla niepełnosprawnych, dostępna rowerem) oraz miejsc lokalizacji (np. fortyfikacje, pomniki przyrody, szlaki turystyczne, punkty widokowe) sprawia, że istnieje wiele możliwych „ścieżek” zwiedzania danej okolicy. Naczelnym celem geocachingu jest zachęcenie użytkowników do odwiedzania ciekawych miejsc i próby odnalezienia skrytki. Nierzadko skrytki ukryte są w mało dostępnych lokalizacjach, dodatkowo są pomysłowo zamaskowane, przez co niektórzy poszukujący ich nie odnajdują. Znalazca skrytki wpisuje się do papierowego dziennika i w nagrodę może zabrać jeden ze znajdujących się w skrytce przedmiotów. Dane dotyczące położenia skrytki zawierają poza współrzędnymi geograficznymi również opis, który często jest zaszyfrowany lub stanowi zagadkę do rozwiązania. Często zakładający skrytki dodają również opisy o charakterze turystycznym, przyrodniczym lub krajoznawczym by zachęcić innych użytkowników do odwiedzenia danego miejsca. Zjawisko geocachingu należy łączyć głównie z turystyką, jest to forma spędzania wolnego czasu. W serwisach geocachingowych istnieją co prawda rankingi użytkowników dotyczące np. ilości znalezionych czy też założonych skrytek, ale poza nielicznymi eksploratorami mają one raczej drugorzędne znaczenie. Gra, o której mowa, nie ma etapu końcowego ponieważ żaden z użytkowników nie jest w stanie odnaleźć wszystkich skrytek z uwagi na fakt, że skrytki zakładać mogą wszyscy (statystycznie dziennie powstaje ponad 300 skrytek). Użytkownicy zakładający skrytki bardzo często kierują się tzw. tematami przewodnimi, co sprawia, że poszukujący mogą odwiedzać obiekty będące w kręgu ich zainteresowań. Skrytki zakładane są m.in. w oparciu o infrastrukturę militarną (np. serie: Garnizon Woldenberg, GOBEN), infrastrukturę kolejową (np. seria Szczecińskie Stacje PKP), wydarzenia z historii Polski (serie Projekt PL, I♥PL), piękno przyrody (np. serie Woliński Park, Czerwony szlak). Znaczna część skrytek zakładana jest wyłącznie celem zwrócenia uwagi na różnego typu interesujące obiekty i zjawiska. Przykładem może być np. skrytka „Łososiowy sąd” znajdująca się w pobliżu odnowionego i pomalowanego w kolorze łososiowym budynku dawnego ratusza miejskiego a obecnie siedziby sądu w Strzelcach Krajeńskich. Każdy użytkownik po odnalezieniu określonego minimum skrytek (np. w przypadku serwisu www.opencaching.pl jest to 5 skrytek) może założyć swoją, jednak jak wynika ze statystyk (stan na 20.12.2012) czyni tak około 12% użytkowników.

Zasady geocachingu

Liczące się wśród użytkowników serwisy geocachingowe (np. międzynarodowy www.geocaching.com czy polski www.opencaching.pl) przed opublikowaniem skrytki weryfikują ją przez recenzenta. Naczelnymi zasadami obowiązującymi w geocachingu są bezpieczeństwo oraz konieczność uzyskania zgody od właściciela terenu na umieszczenie skrytki. Użytkownicy-poszukiwacze weryfikują atrakcyjność danej lokalizacji a w przypadku łamania regulaminu przez użytkownika zakładającego skrytki lub poszukiwacza, jego prawa dostępu do serwisu są zawieszane. Znamienne jest zdanie umieszczone na stronie serwisu www.opencaching.pl: *Pamiętaj, że Twoja skrzynka świadczy o Tobie.*

Skrytki, zwane również skrzynkami, mogą być zbudowane z najróżniejszych materiałów. Zawierają obowiązkowo dziennik (ang. *logbook*), którym może być notes lub kartka z historią odnalezień. Dodatkowym wyposażeniem są ołówki oraz drobne przedmioty na wymianę. Niektóre skrytki zawierają również certyfikaty dla pierwszych osób:

FTF (ang. *First To Find*), STF (ang. *Second To Find*), TTF (ang. *Third To Find*), które niekiedy same w sobie bywają celem poszukiwań.

Papierowym dziennikiem skrytki są przeważnie małe notesy lub specjalnie wydrukowane książeczki opatrzone logo i informacją kto jest założycielem. Znalazcy dokonują wpisów zawierających ich nick oraz datę znalezienia. Poza wpisaniem się w dzienniku papierowym każdy znalazca powinien dokonać wpisu w dzienniku internetowym dzięki czemu pozostali poszukiwacze są informowani o tym fakcie. Niektóre wpisy w dzienniku internetowym wzbogacane są o fotografie będące często dodatkową zachętą dla innych poszukiwaczy. Istnieją trzy podstawowe rodzaje wpisów do dzienników internetowych: znaleziona, niezaleziona oraz komentarz. W przypadku skrytek mobilnych użytkownik informuje o nowej lokalizacji przez dodanie komentarza „przeniesiona”, natomiast dla skrytek typu wydarzenie dostępne są wpisy „zamierza uczestniczyć” (przed wydarzeniem) oraz „uczestniczył” (po zakończeniu wydarzenia). Pojawiają się również wpisy dokonywane przez pracowników serwisu bądź dodawane automatycznie. Związane są one z obsługą techniczną i dotyczą m.in. zaakceptowania skrzynki przez serwis, czasowej niedostępności lub konieczności naprawy.

Jedynie osoba zakładająca skrytkę ma możliwość edycji jej opisu w serwisie. Zakładający powinien zadbać o zgodność z regulaminem, dokonywać niezbędnych napraw (np. poprzez wymianę zapełnionego lub zniszczonego dziennika wpisów). W sytuacjach, gdy założyciel nie może z różnych względów dokonywać serwisu skrytki istnieje możliwość jej przejęcia przez innego użytkownika, który staje się jej właścicielem.

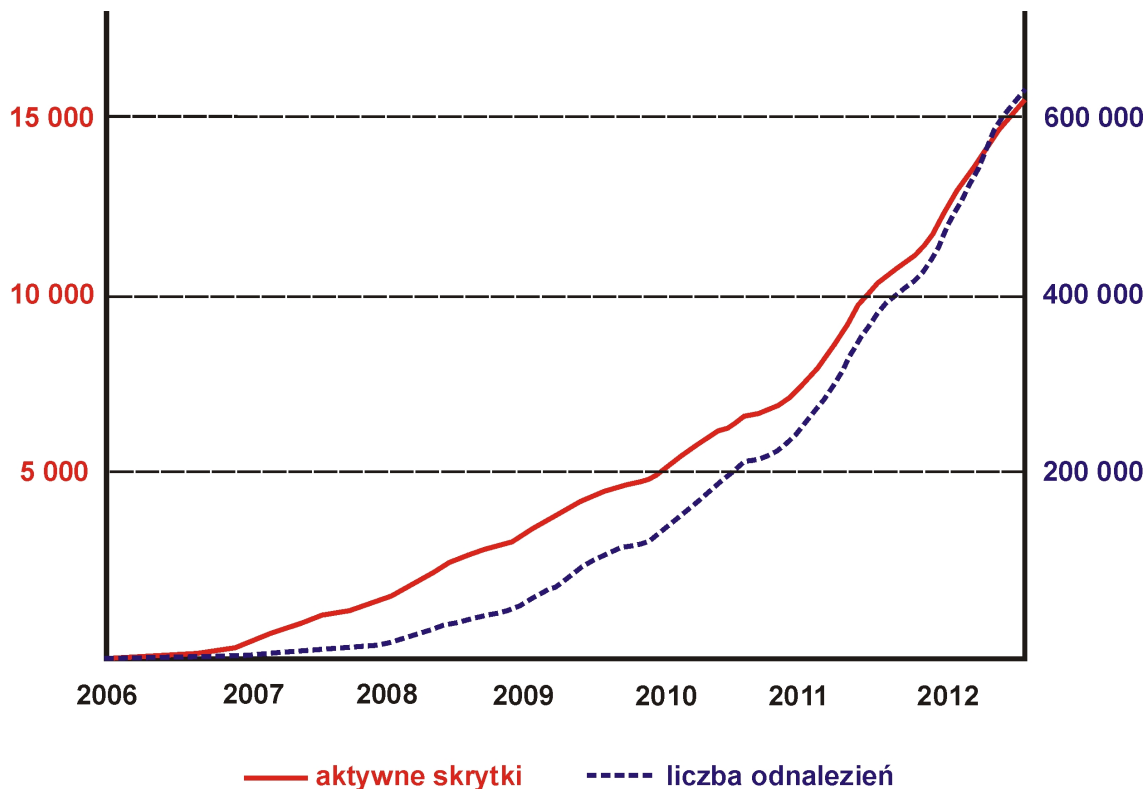
Troska o środowisko naturalne ma swoje odzwierciedlenie w regulaminie geocachingu oraz w wielu projektach. W kwietniu 2003r. zorganizowano pierwszą tego typu imprezę pod nazwą CITO Event (Zostaw Skrytkę Zabierz Śmieci, ang. Cache In Trash Out). W trakcie 67 akcji w 5 krajach podczas poszukiwania skrytek zbierano równocześnie śmieci w okolicznych lasach oraz wzdłuż szlaków turystycznych.

Geocaching w Polsce

Autor niniejszej pracy przeprowadził w oparciu o dane z 20 grudnia 2012 roku analizy wszystkich udostępnianych przez serwis www.opencaching.pl materiałów statystycznych. Statystyki sięgają maja 2006 roku i aktualizowane są codziennie. Dane obejmują m.in.:

- liczbę aktywnych zarejestrowanych skrytek,
- łączną ilość odkryć skrytek,
- rankingi użytkowników według liczby założonych skrytek,
- ranking użytkowników według ilości znalezionych skrytek,
- ranking skrytek według ilości odkryć,
- ranking skrytek według ilości odkryć w województwie,
- ranking skrytek według ilości rekomendacji,
- liczbę skrytek w województwach,
- procentowy rozkład typów skrytek,
- aktywność poszukiwań (łączna ilość znalezień i niezalezień) w województwach.

Statystyki serwisu www.opencaching.pl, który powstał w maju 2006 roku, wskazują na duży wzrost zainteresowania geocachingiem w Polsce. Pewien obraz o zjawisku dają porównania liczby aktywnych skrytek i liczby ich odkryć (ryc. 1). Pod koniec 2008 roku zarejestrowanych było około 2000 skrytek, które zostały odkryte łącznie 50000 razy, co daje 25 odkryć na skrytkę. Na przełomie lat 2010 i 2011 odnotowano zwiększenie liczby skrytek o ponad 3000 przy równoczesnym zwiększeniu zarejestrowanych poszukiwań o 100 tysięcy, czego efektem był wzrost liczby odnalezień do 40 na skrytkę. Do grudnia 2012 roku ponad 600 tysięcy razy odnaleziono niemal 15500 skrytek, przy czym 525 skrytek było odkrywanych więcej niż 100 razy a 442 nie zostały jeszcze znalezione.

Ryc. 1. Statystyka aktywnych skrzytek i liczba odnalezień w Polsce

Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu www.opencaching.pl, stan na 20.12.2012

W perspektywie najbliższych lat należy spodziewać się znacznego zainteresowania geocachingiem w Polsce. Analizując statystyki dotyczące aktywności użytkowników można zauważyć, że w ciągu ostatnich dwóch lat (2011-2012) ilość poszukiwań oraz ilość założonych skrzytek powiększyły się o 100 % w stosunku do poprzednich 5 lat (2006-2010).

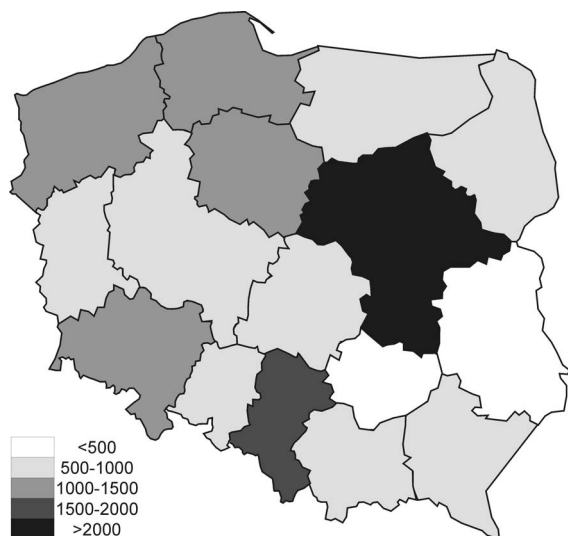
Przekroczenie liczby 5000 aktywnych skrzytek stało się możliwe po około 4 latach funkcjonowania portalu, kolejne 5000 skrzytek powstało już po niespełna 2 latach, natomiast pod koniec 2012 roku czyli po około półtorej roku, ich liczba zwiększyła się o kolejne 5000.

Rozpatrując aktywność turystyczną statystycznie można stwierdzić, że obecnie każdy użytkownik serwisu poświęca co najmniej 1 dzień w miesiącu na poszukiwaniu skrzytek.

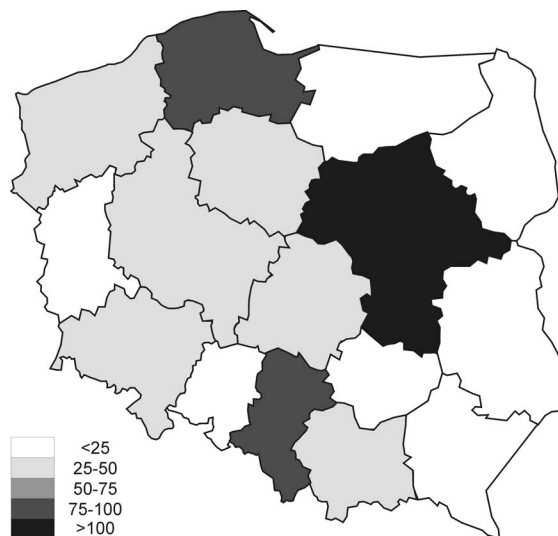
Spośród wszystkich użytkowników jedynie 12% zakłada skrytki. Piętnastu najaktywniejszych użytkowników, którzy stanowią tylko 0,8% zakładających, założyło po ponad 100 aktywnych skrzytek, łącznie 2368 czyli 15% wszystkich istniejących. Natomiast 1158 użytkowników (59% zakładających) założyło 3 lub mniej aktywnych skrzytek, łącznie 1803 czyli 12% istniejących.

Rozpatrując atrakcyjność turystyczną Polski biorąc pod uwagę ilość założonych skrzytek w województwach (ryc. 2) zwraca uwagę ich znaczna ilość w województwie mazowieckim (ponad 2600) i śląskim (ponad 1700) oraz znikoma liczba w województwie świętokrzyskim (401) i lubelskim (261). Prawdopodobnie należy to wiązać z dostępnością komunikacyjną i być może z obecnością dużych miast, jak Warszawa czy Katowice, skąd w znacznej mierze pochodzą turyści związani z geocachingiem. O tym, że główną przyczyną generowania ruchu turystycznego związanego z geocachingiem jest obecność dużych miast może świadczyć fakt, że największa aktywność ruchu turystycznego (liczonego z sumy znalezionych i niezalezionych skrzytek) przypada na województwa (ryc. 3): mazowieckie (ponad 130 tysięcy poszukiwań), śląskie (ponad 90 tysięcy poszukiwań) oraz pomorskie (również ponad 90 tysięcy poszukiwań).

Znaczącą rolę dużych miast dla geocachingu podkreśla fakt, że w pobliżu trzech największych aglomeracji (stołecznej, trójmiejskiej i GOP) powstało 30 % wszystkich skrytek, które wygenerowały 50 % całego ruchu turystycznego w Polsce.

Ryc. 2. Liczba skrytek w województwach
Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu www.opencaching.pl, stan na 20.12.2012

Ryc. 3. Liczba poszukiwań (w tysiącach) skrytek w województwach
Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu www.opencaching.pl, stan na 20.12.2012

W województwie mazowieckim 1 % najczęściej poszukiwanych skrytek (25 w Warszawie, 1 w Radomiu) generował ogólny ruch dla województwa na poziomie 4,5%. W pierwszej pięćdziesiątce najczęściej wyszukiwanych skrytek w województwie mazowieckim tylko jedna zlokalizowana jest poza Warszawą.

W województwie śląskim 1% najczęściej poszukiwanych skrytek (po 3 w Gliwicach, Katowicach, Bytomiu, 2 w Częstochowie, 6 w odległości kilku kilometrów od tych miast) wygenerował ruch na poziomie 3%. Specyfika województwa sprawia, że wśród pierwszych pięćdziesięciu najczęściej wyszukiwanych skrytek niemal 40 znajduje się w GOP.

W trójmieście znajduje się 40 z 50 najczęściej odwiedzanych skrytek w województwie pomorskim, przy czym 1% wszystkich skrytek wygenerował ruch na poziomie 4%.

W województwie świętokrzyskim, drugim od końca pod względem ilości skrytek, 4 skrytki, czyli 1% wszystkich, wygenerowały 6% wszystkich poszukiwań. Ponad 30 z pierwszej 50 skrytek o największej ilości poszukiwań znajduje się w Kielcach i bliskiej okolicy.

Tylko 3 skrytki (1% wszystkich) w województwie lubelskim wygenerowały 11% wszystkich poszukiwań. Spośród 50 najczęściej szukanych 20 znajduje się w Lublinie, 5 w Zamościu, 4 w Kazimierzu Dolnym.

Dane wskazują na kilka interesujących zjawisk. Wzrost zainteresowania geocachingiem w Polsce przejawiający się zwiększeniem co dwa lata o około 300 % ilości skrytek oraz gwałtownym wzrost aktywności poszukiwań (o 300 % w latach 2008-2010 i o około 400 % w latach 2010-2012). W związku z tym, że tylko co 8 użytkownik zakłada skrytki dochodzi do sytuacji, w której 15 % wszystkich skrytek powstało dzięki aktywności mniej niż 1 % użytkowników. W kształtującym się dopiero w Polsce gronie turystów związanych z geocachingiem może to doprowadzić do sytuacji w jakiej kilkadziesiąt osób świadomie lub nieświadomie będzie kreować zainteresowaniami kilkudziesięciu tysięcy użytkowników. Polski geocaching, będący jeszcze na etapie rozwoju, nadal najmocniej promuje obiekty znajdujące się w pobliżu dużych aglomeracji skąd pochodzi najliczniejsza grupa użytkowników. Powodowane jest to m.in. tym, że dotychczas najczęściej informacja

o geocachingu przekazywana jest „z ust do ust” (51 % odpowiedzi ankietowanych), dominując krótkie wyjazdy (weekend, święta) do obiektów znajdujących się w pobliżu miejsca zamieszkania, co potwierdzają wysokie wskaźniki liczby skrytek i odnalezień w najbardziej zurbanizowanych województwach.

Geocaching - skrytki

W założeniach geocaching jest grą terenową polegającą na zakładaniu skrytek w atrakcyjnych turystycznie miejscach. Skrytki ukrywane są przed osobami postronnymi, jednak z drugiej strony ich odnalezienie przez zainteresowanych nie powinno być bardzo utrudnione. Powszechnie spotykane są następujące typy skrytek: tradycyjna, multicache, quiz, wydarzenie, mobilna, own cache, nietypowa, wirtualna, webcam.

Skrytki mają różne rozmiary, które są uzależnione od możliwości ukrycia ich w danym miejscu. Zdarzają się obiekty, w których możliwe jest zainstalowanie tylko bardzo małych przedmiotów, chociażby wsunięcie papierowego dziennika w szczelinę pomiędzy ceglami, jednak bywa i tak, że skrytka jest bardzo dużym pojemnikiem zawierającym wiele przedmiotów na wymianę.

Poza skrzynkami typu wydarzenie, own cache, wirtualna i webcam, które z uwagi na swój charakter nie mają rozmiarów, spotykane są skrytki: nano (poniżej 1 cm³), mikro (do około 100 cm³), mała (100-1000 cm³), normalna (1000-3000 cm³), duża (3000-10000 cm³), bardzo duża (>10000 cm³).

Skrytki tradycyjne

Istnieje kilkanaście tysięcy aktywnych skrytek tradycyjnych, przy czym sposoby i miejsca ich ukrycia oraz zawartość samych skrytek jest bardzo różna. Jedyne wymagania w stosunku do skrytek tego typu to precyzyjne wskazanie miejsca ukrycia, skrytka powinna również zawierać dziennik wpisów. Skrytki umieszczane są w najróżniejszych miejscach dlatego niemal każdy użytkownik może znaleźć obiekt dla niego interesujący. Wyniki wyszukiwania dla popularnych haseł przedstawiają się następująco: kilkanaście czołgów, murów obronnych; kilkadziesiąt klasztorów, muzeów, wzgórz, dworców; kilkaset pomników, bunkrów, parków, kościołów, gór.

Skrytki typu wydarzenie

Dotychczas zorganizowano niemal 400 spotkań, które stały się okazją do bliższego poznania się „geocacherów” z okolicy lub też w przypadku wydarzenia o dużej randze, przybycia osób z większej odległości. Skrytki tego typu uaktywniane są w wyznaczonym terminie (od kilku godzin do kilku dni) i miejscu a użytkownicy mogą rejestrować się poprzez wyrażenie chęci uczestnictwa przed wydarzeniem oraz przez wpis potwierdzający uczestnictwo po zakończeniu. Skrytki typu wydarzenie cieszą się różnym zainteresowaniem: od braku uczestników do niemal 50 osób. Wydarzenia z założenia są otwarte dla wszystkich, również dla osób nie związanych z geocachingiem. Celem spotkań może być wspólne poszukiwanie i zakładanie skrytek w okolicy lub też zwiedzanie miejsc powszechnie niedostępnych.

Podczas „Jesiennego Szczecińskiego Zwiedzania” (5.11.2011) 10 osób miało okazję zobaczyć od środka elektrownię Pomorzany. Wybudowana w latach 1936-1940 elektrownia została zniszczona w wyniku działań wojennych, odbudowano ją w roku 1961 a w roku 1975 włączono do Zespołu Elektrowni Dolna Odra. Elektrownia jest zamkniętym miejscem pracy i tylko dzięki staraniom jednego z użytkowników portalu udało się zorganizować wycieczkę po jej terenie. Poza osobami ze Szczecina w wydarzeniu uczestniczyli również użytkownicy z okolic Zielonej Góry i Kostrzyna nad Odrą. Wydarzenie zostało znakomicie ocenione, oto wybrane komentarze (pisownia oryginalna):

„Wspaniała wycieczka ze wspólnym keszowaniem. Elektrownia z zewnątrz wydaje się zwykłym zakładem pracy, ale wewnątrz ogrom urządzeń i terenu na którym się znajduje przytłacza. Podziękowania dla organizatorów tego wydarzenia i dla wszystkich uczestniczących” (Haze).

„Zwiedzanie elektrowni na długo pozostanie w naszej pamięci. Nie zdawaliśmy sobie sprawy z jej ogromu! Dzięki przewodnikowi poznaliśmy tajemnicę jak z węgla powstaje prąd. Dziękujemy wszystkim uczestnikom za udane keszowanie...” (drachim i kaczka).

„Stawiliśmy się na miejscu o czasie, i zwiedzaliśmy elektrownie, nie powiem zrobiło to na nas wrażenie aż się chciało wyłączyć prąd miastu. Masa turbin, pieców, wymienników ciepła, tablic rozdzielczych, i tu ciekawostka: kotów bo i one kręciły się po elektrowni, jako jedyne bez kasków. ... KTO NIE BYŁ NIECH ŻAŁUJE” (Gary i Izek).

„Choć przeżyłem już ponad pół wieku, dopiero dzięki Alexowi miałem okazję pierwszy raz obejrzeć elektrownię od środka ...” (T_Rex).

Inne ciekawe spotkania miały następujące tematy przewodnie: Mistrzostwa Polski w Drezynowaniu Push-Pull (17-18.07.2010), Kajakiem po Międzyodrze (23.06.2012), Nasz ślub (8.08.2008), Powitanie Wiosny (21.03.2011), XXXIV Nocne Marsze na Orientację (6.12.2009).

Warto w tym miejscu opisać wydarzenie pod nazwą „Szpital wspomnień”, które miało miejsce 25.10.2010. W wycieczce po zamkniętym szpitalu psychiatrycznym w okolicach Zgierza uczestniczyły 34 osoby m.in z województwa łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, śląskiego i zachodniopomorskiego, które następująco oceniły wydarzenie:

„...Ogrom pracy włożony przez autorów powala. To najlepiej przygotowana gra/spotkanie na jakim byłem ...” (zyr).

„Dzięki wielkie za tak wspaniałe ułożone spotkanie. To najlepszy event OC na jakim miałem przyjemność się pojawić. ... Świetnie została wykorzystana miejscówka, w której znajdował się szpital - pozwalała realnie wejść w założenia postawione przez założycieli” (r00t7).

„Absolutnie Mistrzostwo Świata. ... Wielkie dzięki za ogromny wkład pracy jaki włożyliście w przygotowanie tego eventu i spotkanie ze wspomnieniami. Wszystko dopracowane w najdrobniejszym szczególe” (coza).

Wydarzeniem o największej frekwencji było „Sierpniowe spotkanie geokeszowe” (28.08.2010), które miało miejsce na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Organizator reklamował wydarzenie poprzez hasła: sporo keszy (czyt. skrytek), piękne lasy, piękne i czyste jeziora, grzyby, gra terenowa, ognisko. Wśród 46 osób uczestniczących w spotkaniu znaleźli się mieszkańcy m.in.: GOP-u, okolic Warszawy, Trójmiasta, Opola, Olsztyna, Torunia, Bielska-Białej czy Łodzi.

Skrytki typu multicache

Bardzo ciekawą formą zwiedzania, wymagającą od uczestnika zaangażowania (np. rozwiązywania zagadek) podczas całej podróży są skrytki typu multicache. Umieszczone w serwisie informacje o sposobie dotarcia do etapu finałowego nie są szyfrowane, jednak by do niego dotrzeć należy rozwiązać różnorodne zadania i/lub odnaleźć skrytki pośrednie. Istnieje niemal 1000 skrytek tego typu, przy czym liczba ta jest sumą etapów pośrednich i finałowych. Zasadniczo istnieją trzy główne rodzaje skrytek typu multicache, choć istnieją również warianty łączone.

W przypadku skrytek multicache typu liniowego użytkownik zna położenie pierwszego etapu, w którym znajdują się koordynaty do kolejnego etapu bądź wskazówki, zadanie do wykonania niezbędne do pokonania kolejnego odcinka. Odnalezienie etapu finałowego możliwe jest tylko po pokonaniu kolejnych etapów pośrednich, dlatego wymaga od użytkownika-poszukiwacza dużego zaangażowania, jako że nieodnalezienie jakiegokolwiek z etapów kończy definitywnie zwiedzanie.

Lokalizacja wszystkich skrytek multicache typu nieliniowego jest znana, w każdej z nich znajdują się wskazówki (np. pojedyncze koordynaty) pozwalające odnaleźć etap finałowy. W tym przypadku zwiedzanie może być kontynuowane nawet w przypadku pominięcia pojedynczego etapu. Zdarza się, że wskazówki tylko z części etapów pośrednich pozwalają odnaleźć skrytkę finałową.

Zgodnie z regulaminem serwisu zakazane jest ukrywanie skrytek w bezpośrednim sąsiedztwie mogił, z kolei te instalowane na cmentarzach, w miejscach martyrologii czy kultu nie mogą naruszać powagi miejsca. Rozwiązaniem tych obostrzeń, które utrudniłyby zwiedzanie wielu interesujących miejsc (np. cmentarze, lapidaria, pomniki przyrody) są offsetowe skrytki multicache opierające się o istnienie jednego wirtualnego etapu pośredniego zawierającego koordynaty lub wskazówki do odnalezienia etapu finałowego. Aktualnie funkcjonuje 13 skrytek tego typu, kolejne dwie zostały zarchiwizowane. Ciekawym przykładem jest lapidarium żydowskie w Kołobrzegu. Obiekt ten został ciekawie przedstawiony przez użytkownika, pierwsze zdanie opisu brzmi „*Warto odwiedzić to miejsce aby ocalić je od zapomnienia*”. W tym przypadku by odnaleźć skrytkę finałową należy odczytać informacje z kamiennych płyt nagrobnych, które po podstawieniu do wzoru wskażą położenie etapu finałowego.

Skrytki typu Quiz

Ponad 1200 założonych skrytek ma charakter quizu. Istnieje wiele rodzajów zadań, które należy rozwiązać by poznać położenie skrytki. Poza wykonywaniem obliczeń matematycznych popularne są również szyfry (podstawieniowy, Cezara), puzzle, wiersze zawierające koordynaty lub specjalnie przygotowane mapy. W atrakcyjny sposób zakodowane zostało położenie skrytki „Łódź z lotu ptaka”, gdzie by odnaleźć miejsce ukrycia należy najpierw odszukać kilkanaście obiektów. Każdy z obiektów przedstawiony jest na fotografii lotniczej (np. stadion, park, rondo) a w jego okolicy znajdują się naklejki z cyframi, które podstawione do wzoru pozwalają odkryć położenie skrytki finałowej. Quiz został oceniony bardzo dobrze, na 46 odnalezień zostało przyznanych 36 rekomendacji, liczne obszernie komentarze potwierdzają czasochłonność i atrakcyjność skrytki:

„Zaczęliśmy z Annuszką zbierać naklejki prawie pół roku temu, z małą pomocą mapy rozpoznaliśmy wszystkie miejsca od razu. Powolutku, sukcesywnie zaliczaliśmy kolejne literki, listę tych, które już mieliśmy dla pewności trzymałem w trzech egzemplarzach z większością nalepek nie było żadnych problemów, duży problem był z naklejką „D”, jest naprawdę nieźle schowana. Gdy już mieliśmy wszystkie kawałki i wyliczyliśmy współrzędne, co nie było takie łatwe, bo tak jak ktoś przed nami, widząc nawiasy wymnożyliśmy je natychmiast, ruszyliśmy do lasu. Miejsce na skrzynkę dziwne, niczym szczególnym się nie wyróżnia, a w środku lasu gps wariuje. W końcu namierzaliśmy nasz wykrot i zaczęliśmy kopać. Szczerze mówiąc, mieliśmy nadzieję, że w tej starej drewnianej skrzyni pół metra pod ziemią będzie raczej skarb, niż geocache, przynajmniej 10 kilo w złocie. Ostatecznie zawartość skrzyni też nas zadowoliła. Super skrzynka, pełno przygód po drodze, będziemy mieć sporo wspomnień. Rekomendacja się należy” (bart1991).

„Po kilku miesiącach zbierania naklejek, w końcu się udało. Skrzynka odkopana za drugim razem, za pierwszym nie mieliśmy jednej z cyfr potrzebnych do współrzędnych i kopiąc na chybił trafił i oczywiście trafiliśmy źle. Tak czy siak, skrzynka zaliczona, bardzo ciekawy pomysł i świetna zabawa przy zdobywaniu kolejnych etapów” (Annuszka).

„Nasza historia tej skrzynki. Kilka miesięcy temu jak zaczynaliśmy tą zabawę i zobaczyłem o co chodzi, spasowałem. ... Od wtorku do czwartku 14 zdjęć zrobionych. Z „D” problem. Udaje się. Sobota 11:45 wyruszamy. Pierwsza jest „M”. Lokalizujemy. Pierwsza wpadka. Bez lusterka nic nie możemy zrobić. Żona szybko rozwiązuje problem kupując w pobliżu lusterko. Jedziemy do „E”. Spory ruch a wlepki nie udaje się znaleźć. Następne lepiej/gorzej ale mamy wszystkie znalezione. Super przemyślane miejsca. Co robić. Nie mamy

„E”. Wracamy jeszcze raz ... Z desperacją oglądamy obiekt. Żona pisak w dłoń i podstawia wszystko według schematu. Mówi mi że jest możliwość ale trzeba przejść w jednej linii około 150 m. Godz. 18 wracamy do domu. Kontakt mejlowy z boksytom. Błyskawiczna pomoc boksytu. Ulga. Niedziela godz. 12.30 wyruszamy po wielki finał. Mam troszkę niepewności czy wyliczenia poszły prawidłowo ... Na miejscu lokalizujemy punkt i kopujemy. Do dyspozycji jedna łopatką wielkości dłoni druga jeszcze mniejsza. Masakra. Jak usłyszałem głuchy odgłos łopatki od skrzyni, nabieram powietrza w płuca i ze zdwojoną energią wykopujemy skrzynię. Rozmiar-gigant. Krótko cieszymy oczy skarbem. Kilka fotek i zakopujemy. Taką skrzynkę powinien zobaczyć każdy keszer. Zawartość jak na skrzynkę z prawdziwego zdarzenia. Jak to młódzież mówi full wypas. Zagościł gk (czyt. włożyliśmy geokreta) Złodziejaszek serc out (czyt. wyjęliśmy) układanka. Bardzo dziękujemy boksytowi za całokształt i jak by było można dalibyśmy pięć ale możemy dać tylko jedną gwiazdkę” (bolero).

Skrytki mobilne

Skrytki mobilne to skrytki tradycyjne z tą tylko różnicą, że znalazca po ich odnalezieniu zabiera je ze sobą i umieszcza w innym miejscu zaś nową lokalizację podaje w serwisie. Istnieje około stu skrytek tego typu, jednak nie należą one do popularnych ponieważ zasady ich funkcjonowania są bardzo podobne do zasad obowiązujących w przypadku tzw. geokretów, czyli zarejestrowanych obiektów przenoszonych pomiędzy skrytkami. Niedawno została zawieszona możliwość zakładania skrytek mobilnych z uwagi na ich podobieństwo do geokretów. Popularność geokretów (inaczej: TravelBugów lub GeoLutynek) jest bardzo duża. W serwisie www.geokrety.org jest ich zarejestrowanych kilkadziesiąt tysięcy. Każdy geokret posiada swój indywidualny kod oraz hasło dostępu do serwisu. Idea geokretów polega na przenoszeniu ich do różnych skrytek przez kolejnych użytkowników. Wszelkie informacje o lokalizacji danego przedmiotu można odnaleźć w serwisie, dowiadując się również jaką drogę pokonał dany przedmiot.

Skrytki own cache

Skrytki own cache najczęściej nie posiadają stałej lokalizacji ponieważ przenoszone są przez właściciela. By podjąć skrytkę tego typu należy umówić się na spotkanie z założycielem, który przed dokonaniem wpisu do logbooka może poprosić o wykonanie zadania dodatkowego (np. zagadka, puzzle, krzyżówka). Istnieje około 200 skrytek tego typu.

Skrytki wirtualne

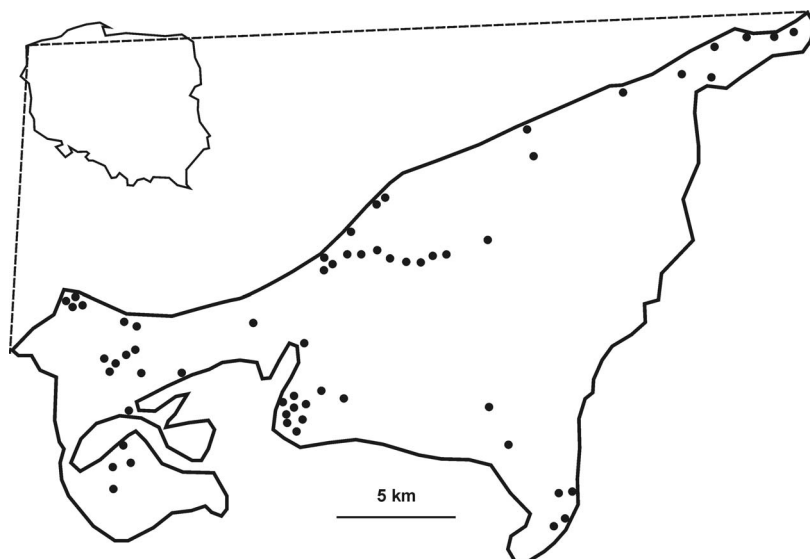
Ponieważ w maju 2009 roku zawieszono możliwość zakładania skrytek wirtualnych ich ilość sukcesywnie maleje, z 703 założonych pozostało około 450. Brak tradycyjnego pojemnika zawierającego dziennik odnalezień oraz specyficzny charakter skrytek tego typu sprawia, że poszukiwacze pragnący potwierdzić odnalezienie muszą podać hasło lub wykonać zdjęcie przedstawiające omawiany obiekt.

Skrytki webcam

Innym typem skrytek wirtualnych są skrytki webcam, czyli kamery internetowe. W tym przypadku potwierdzenie znalezienia wymaga przesłania zdjęcia poszukiwacza w kadrze z kamery internetowej. Obecnie zakładanie skrytek tego typu zostało zablokowane ponieważ zdarzało się przysyłanie zdjęć z przypadkowymi osobami. Z założonych 40 skrytek webcam pozostały 23.

Geocaching na wyspie Wolin - skrytki

W celu dokładniejszego przeanalizowania turystyki kulturowej związanej z geocachingiem na obszar badań wybrano wyspę Wolin (ryc. 4). Za takim wyborem przemawiało kilka argumentów: naturalna granica; znaczna odległość od większych miast i aglomeracji (ponad 60 km od najbliższego dużego miasta) sprawiająca, że zwiedzanie wyspy Wolin staje się turystyką celową a nie przypadkową; występowanie skrytek oraz różnorodność lokalizacji skrytek (np. fortyfikacje, punkty widokowe, pomniki przyrody).

Ryc. 4. Obszar badań wraz z lokalizacją skrytek

Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu www.opencaching.pl, stan na 20.12.2012

W grudniu 2012 na wyspie Wolin zlokalizowanych było 60 skrytek (ryc.4, tab. 1), z czego 19 w obrębie obiektów militarnych, 21 w miejscach atrakcyjnych przyrodniczo (np. punkty widokowe, pomniki przyrody), 7 w miejscach historycznych (np. ruiny, wiatrak) i 6 w okolicach związanych z religią (kościół, cmentarze).

Tab. 1. Charakterystyka skrytek założonych na wyspie Wolin

Rok założenia	Liczba założonych skrytek	Liczba poszukiwań skrytek założonych w danym roku		
		minimalna	średnia	Maksymalna
2007	2	13	33	53
2008	2	63	65	66
2009	3	41	42	44
2010	27	13	37	77
2011	18	3	23	34
2012	8	0	4	15

Opracowanie własne na podstawie danych z serwisu www.opencaching.pl, stan na 20.12.2012

W zachodniej części wyspy zlokalizowane są głównie skrytki związane z obiektami militarnymi z końca XIX i początku XX wieku min.: baterie brzegowe, wieże kierowania ogniem, baseny portowe dla łodzi podwodnych, koszary, forty. Miejsca te są rzadko uczęszczane przez turystów odwiedzających wyspę Wolin, którzy głównie wypoczywają na plaży lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Turyści związani z geocachingiem stanowią odrębną grupę zwiedzających i dla nich te obiekty są interesujące, co przejawia się dominacją tego typu skrytek zarówno pod względem ilości jak i poszukiwań. Średnio skrytki związane z architekturą militarną poszukiwane są ponad 30 razy każda, co biorąc pod uwagę ich znaczną odległość do dróg oraz trudno dostępny teren świadczy o atrakcyjności dla turystów o zainteresowaniach militarnych. Zwiedzanie tego typu miejsc wymaga więcej trudu niż

dotarcie do obiektów znajdujących się w pobliżu promowanych atrakcji na wyspie Wolin. Niektóre z obiektów militarnych położone są w trudnodostępnym terenie (zarośla, tereny podmokłe, znaczna odległość od dróg). Przykładem może być 17 Bateria Artylerii Stałej w Białej Górze: skrytka znajduje się na koronie klifu z dala od szlaków. Trudny dostęp rekompensują widoki jakie rozciągają się ze stanowiska oraz liczne fortyfikacje w okolicy. Oto wybrane komentarze dotyczące jakości skrytki:

„Interesujący teren, na cały cykl keszy, niesamowite widoki u celu. Po drodze dowiedzieliśmy się co zrobić po zaobserwowaniu wybuchu jądrowego” (RoDaJJ).

„Wybraliśmy chyba najdłuższą z możliwych tras dotarcia do keszyka. Dobrze, że wcześniej poleniuchowaliśmy trochę na międzyczdrojskiej plaży. Plusem naszej długiej i męczącej wędrówki było poznanie najpierw innych także imponujących obiektów. Nasze wysiłki nie poszły na marne. Skrzyneczka odnaleziona a widoki z kopuły po prostu powalające” (MichAsie).

„Teren bardzo trudny (pewnie jest łatwiejsza droga, niż zarośla itp., jednak, jak to już w naszym przypadku bywa, jej nie znaleźliśmy). Już nawet w pewnym momencie ja byłam na skraju załamania i gdyby nie Michał i jego "jeszcze tylko 200 m" chyba bym odpuściła, no ale być tak blisko i nie podjąć? Widok wynagradza wszystko...” (elvis666master).

Kolejną grupę stanowią miejsca atrakcyjne pod względem przyrodniczym: punkty widokowe, latarnie morskie, pomniki przyrody, muzea, szlaki turystyczne. Miejscowościami z największą ilością tego typu skrytek są Międzyzdroje, Lubin i Wapnica. W ich pobliżu lokalizowane są skrytki najczęściej odwiedzane przez statystycznie starsze osoby, całe rodziny lub wypoczywających nad morzem, którzy przy okazji gorszej pogody zwiedzają okolicę. Dostępność komunikacyjna sprawia, że tego typu obiekty są bardzo popularne, jednak nie zawsze ich lokalizacja jest dobrze oceniana. Dzieje się tak, gdy zakładający stara się osiągnąć wysokie statystyki poszukiwań i na lokalizację wybiera obiekty popularne wśród zwykłych turystów a niekoniecznie unikatowe dla związanych z geocachingiem.

Geocaching na wyspie Wolin - użytkownicy

W celu oceny porównawczej atrakcyjności turystycznej wyspy Wolin dla turystyki kulturowej związanej z geocachingiem przeprowadzono badania ankietowe. Atrakcyjność turystyczna rozumiana jako siła z jaką dany obiekt przyciąga odwiedzających [Jedlińska 1999, s. 68] pozwala określić faktyczne oddziaływanie kulturowo-turystyczne wyspy Wolin w aspekcie poznawczym dla turystów związanych z geocachingiem.

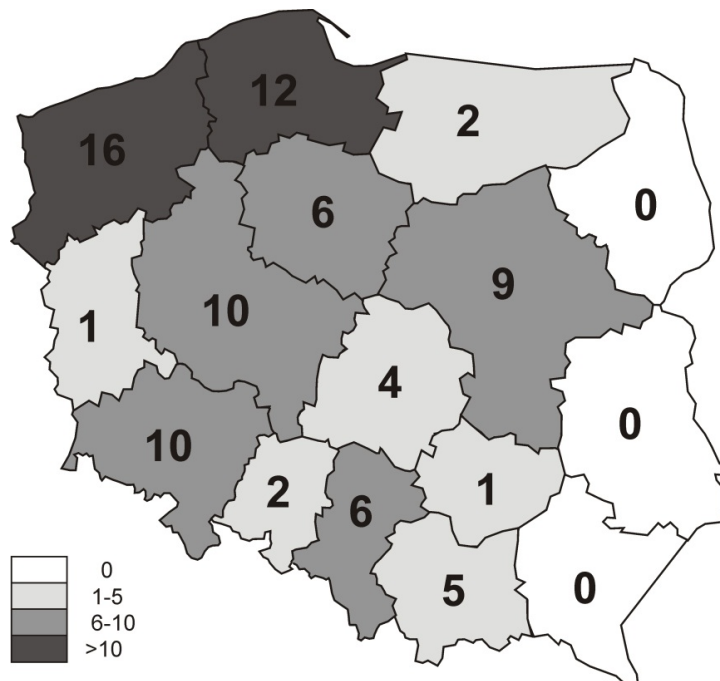
Badani to użytkownicy portalu www.opencaching.pl, którzy założyli bądź poszukiwali skrytek na wyspie Wolin. Ankieta przeprowadzona została w grudniu 2012 roku wśród 84 z 254 użytkowników (33 %) a jej przedmiotem były: preferencje spędzania wolnego czasu, aktywność związana z geocachingiem oraz określenie atrakcyjności turystycznej wyspy Wolin. Przy założonym 95% poziomie ufności dla 84 ankietowanych z populacji 254 użytkowników szacunkowy błąd maksymalny wynosi 9%.

Charakterystyka odwiedzających wyspę Wolin

Wśród badanych dominowali mężczyźni (58 %): 1 osoba w wieku poniżej 16 lat, 19 osób w wieku 16-29 lat, 21 osób w wieku 30-44 lata, 6 osób w wieku 45-60 lat i 2 osoby powyżej 60 lat. Kolejną grupę stanowiły zespoły (24 %), których liderami były przeważnie osoby młode: 6 w wieku 16-34 lata, 11 w wieku 30-44 lat i 3 w wieku 45-60 lat. Wśród kobiet (18 %) struktura wieku przedstawiała się następująco: 9 kobiet w wieku 16-29 lat, 5 w wieku 30-44 lat i jedna w wieku 45-60 lat.

Niemal wszyscy ankietowani byli aktywni zawodowo: 1 osoba osiągnęła wiek emerytalny, 2 osoby były bezrobotne, 25 osób było uczniami i studentami (w tym 2 doktorantów), 56 osób pracowało.

Struktura zamieszkania ankietowanych wskazuje na najwyższe zainteresowanie wyspą Wolin wśród osób mieszkających najbliżej (ryc. 5) oraz wśród mieszkańców dużych miast. Aż 55 % odwiedzających wyspę Wolin pochodziło z miast liczących powyżej 100 tysięcy mieszkańców (m.in. 8 osób z województwa zachodniopomorskiego, 7 osób z województwa mazowieckiego, po 6 osób z województwa pomorskiego i wielkopolskiego, po 4 osoby z województwa dolnośląskiego, małopolskiego i kujawsko-pomorskiego) a jedynie 17% z miejscowości o liczbie mieszkańców do 10 tysięcy.

Ryc. 5. Miejsce zamieszkania ankietowanych (według województw)

Skrytki na wyspie Wolin najczęściej są poszukiwane w okresie wakacyjnym (78% poszukiwań) a niemal wszystkie poszukiwania w okresie wiosennym i jesiennym (16 z 19) prowadzone były przez mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, wielkopolskiego i pomorskiego.

Na duże zaangażowanie ankietowanych w turystykę związaną z geocachingiem wskazuje szereg przesłanek m.in.:

- ✓ 63 % osób w okresie ostatniego roku spędziło 30 lub więcej dni na poszukiwaniu skrytek,
- ✓ 78 % osób od początku swojej aktywności związanej z geocachingiem poszukiwało lub założyło ponad 50 skrytek (w tym 56 osób poszukiwało lub założyło ponad 100 skrytek),
- ✓ 85% osób posiada różnego typu urządzenia GPS, często zakupione z myślą o geocachingu (42 osoby posiadają odbiorniki GPS, 29 osób korzysta z telefonów komórkowych z modułem GPS),
- ✓ 58 % osób wiąże geocaching z poznawaniem ciekawych miejsc, które według nich często nie są znane nawet okolicznym mieszkańcom.

Postrzeganie wyspy Wolin przez ankietowanych

Przeprowadzona ankieta pozwala stwierdzić, że wyspa Wolin jest atrakcyjna dla dwóch grup turystów związanych z geocachingiem.

Przede wszystkim można mówić o turystyce związanej z eksploracją obiektów militarnych. Aż 40 % ankietowanych stwierdziło, że tego typu obiekty był najciekawsze, 33 % określało swój wyjazd jako zamierzony lub związany z odwiedzeniem tego typu obiektów a 23 % osób kojarzy wyspę Wolin z różnego typu architekturą militarną. Obiekty militarne przyciągały również największą liczbę odwiedzających, średnio ponad 30 poszukiwań na skrytkę. Niemal wszystkie skrytki zlokalizowane przy obiektach

militarnych w serwisie www.opencaching.pl mają wysoką ocenę, ich lokalizacja określana jest jako znakomita, są również najczęściej rekomendowane przez użytkowników.

Drugą grupę stanowią osoby odwiedzające miejsca atrakcyjne pod względem przyrodniczym. W kręgach ich zainteresowań znajdują się przede wszystkim obiekty położone w obrębie Wolińskiego Parku Narodowego: wszystkie skrytki w okolicy Rezerwatu Żubrów poszukiwane były ponad 30 razy, Jezioro Turkusowe 64 razy, skrytka na plaży w pobliżu Międzyzdrojów 56 razy, latarnia Kikut 26 razy. Dla 19 % osób tego typu obiekty były najciekawsze a dla 46 % wyspa Wolin kojarzy się z walorami przyrodniczymi: 24 % ankietowanych wskazało Woliński Park Narodowy, Rezerwat Żubrów lub Jezioro Turkusowe, 22 % plażę, morze lub klify.

Najwięcej odwiedzających spędzało urlop lub wakacje na wyspie Wolin (54 %) i aż 76% osób deklarowało ponowną wizytę. Skrytki na wyspie Wolin ocenione zostały jako dobre lub znakomite przez 72 % ankietowanych a jedynie 1 osoba uznała je za złe.

Podsumowanie

Geocaching należy postrzegać jako nową formę świadomej turystyki, turystyki kulturowej. Statystyki wskazują na znaczny wzrost zainteresowania tą formą zwiedzania: w Polsce co dwa lata podwaja się liczba aktywnych skrytek, ich liczba zwiększyła się od 0 w maju 2006 roku do 15500 w grudniu 2012. Tylko w roku 2012 odnotowano ponad 200 tysięcy poszukiwań, czyli kilkanaście poszukiwań rocznie przypadających na każdego użytkownika serwisu.

Połowa aktualnych użytkowników, którzy zarejestrowali 5 lub mniej poszukiwań, dopiero zaczyna zwiedzać wykorzystując jako źródło informacji opisy zamieszczane przez innych turystów związanych z geocachingiem. Pewien odsetek użytkowników prawdopodobnie zawiesi aktywność, tak jak ma to miejsce w przypadku wielu szeroko rozumianych serwisów społecznościowych.

Wydaje się jednak, że możliwość penetrowania mało uczęszczanych miejsc, często znanych jedynie wąskiemu kręgowi zainteresowanych, powodować będzie dalszy wzrost aktywności tego typu turystyki. Dla wielu osób jest to jeden ze sposobów zwiedzania miejsc będących w kręgu ich zainteresowań, często bardzo specyficznych, nieopisywanych w przewodnikach. Bywa i tak, że miejsca atrakcyjne pod względem turystycznym z różnych względów nie są dostatecznie promowane (np. znaczna odległość od miejsc parkingowych, złe oznakowanie lub skierowanie działań promocyjnych przez władze lokalne na inny typ obiektów).

Turystyka kulturowa rozumiana jako zamierzone spotkanie uczestnika (turysty) z obiektami, wydarzeniami lub walorami kultury [Mikos von Rohrscheidt, 2008] wydaje się definiować działalność turystów związanych z geocachingiem, dokonujących świadomego wyboru miejsc, które zamierzają odwiedzić. Niejednokrotnie podporządkowują swoje codzienne wybory pod kątem geocachingu, chociażby przez zakup urządzeń GPS (telefony komórkowe, odpowiednie odbiorniki GPS), wybór trasy podróży (często także służbowych) oraz planując wypoczynek wśród interesujących ich obiektów.

W przypadku geocachingu atrakcje turystyczne są głównym motywem podróży, infrastruktura związana z usługami turystycznymi oraz dostępność komunikacyjna schodzą na drugi plan, często nie są wcale brane przez turystów pod uwagę. Wiele osób związanych z geocachingiem wskazuje atrakcje turystyczne jako główny czynnik decydujący o podróży.

Geocaching spełnia wszystkie kryteria turystyki kulturowej:

- ✓ zwiedzanie ma charakter celowy, nawet krótkie wyjazdy (np. kilkugodzinne) mają ściśle określony cel,
- ✓ za atrakcje turystyczne uznawane są obiekty (np. zabudowa militarna, pomniki przyrody, obiekty sakralne) i wydarzenia,
- ✓ podróżowanie powiększa wiedzę o zwiedzanej okolicy zarówno poprzez bezpośrednią eksplorację jak i podczas odnajdywania kolejnych skrytek (np. rozwiązywanie zagadek).

Zasadniczo, poza pojedynczymi przypadkami, turyści związani z geocachingiem nie odwiedzają kolejny raz tych samych skrytek. Wynika to ze specyfiki tego rodzaju turystyki, którego głównym celem jest poznawanie nowych miejsc.

Gwałtowny wzrost zainteresowania geocachingiem potwierdzają dane statystyczne. Pierwsze 100 tysięcy poszukiwań nastąpiło po około 30 miesiącach funkcjonowania portalu, kolejne 18 miesięcy pozwoliło zwiększyć ilość o następne 100 tysięcy, zaś następne 100 tysięcy poszukiwań wymagało 12 miesięcy funkcjonowania portalu. W ostatnich 18 miesiącach co pół roku ilość poszukiwań zwiększała się o 100 tysięcy.

Z uwagi na praktycznie „bezobsługowość” skrytek, które poza założeniem wymagają jedynie okresowego serwisowania (np. wymiana dziennika odwiedzin) w przyszłości geocaching może być wykorzystywany jako stosunkowo tanie narzędzie promocji regionu przez lokalną społeczność. Należy jednak zwrócić uwagę, że nieprzemyślane, zbyt nachalne działania mogą wywołać skutek odwrotny do zamierzonego.

Turystyka kulturowa oparta o geocaching zwiększa świadomość związaną z kwestiami przyrodniczymi oraz społeczno-kulturowymi. Poza zapisami w regulaminie serwisu również sami użytkownicy podnoszą kwestie wrażliwości środowiska na oddziaływanie ze strony człowieka.

Fakt, że nawet lokalne społeczności nie zdają sobie sprawy z istnienia obiektów interesujących dla turystów związanych z geocachingiem sprawia, że doświadczenia wynikające ze zwiedzania są bardziej autentyczne, co współcześnie w turystyce jest bardzo pożądane.

Turystami związanymi z geocachingiem zwiedzającymi wyspę Wolin są osoby w wieku od 16 do 44 lat (86 %) z wyższym wykształceniem (65 %), aktywne zawodowo (67 % pracuje, 30 % uczy się lub studiuje), zamieszkałe w miastach liczących powyżej 100 tysięcy mieszkańców (55 %).

Postscriptum

Po dziewięciu miesiącach (stan na 30.09.2013r.) od zebrania materiału do niniejszej publikacji na świecie zarejestrował się kolejny milion użytkowników (wzrost o 20%), ilość aktywnych skrytek zwiększyła się o ponad 280 tysięcy, czyli 14% [dane z www.geocaching.com], w serwisie www.opencaching.pl zarejestrowało się kolejne 4 tysiące użytkowników (wzrost o ponad 20%), ilość aktywnych skrytek powiększyła się o ponad 2700 (wzrost o 17%), o ponad 200 tysięcy zwiększyła się ilość poszukiwań (wzrost o ponad 33%), piętnastu najaktywniejszych użytkowników założyło kolejne 964 skrytki (wzrost o 40%), na wyspie Wolin powstało 55 skrytek (wzrost o 90%). Z inicjatywy i pod patronatem Urzędu Miasta Ruda Śląska 1.08.2013 powstała skrytka „Ruda Śląska - miasto otwartych możliwości”, którą 46 użytkowników oceniło jako znakomitą, przyznano jej 11 rekomendacji.

Bibliografia

- Jedlińska M., 1999, *Badania rynku turystycznego*, [w:] red. K. Mazurek-Łopocińska, *Problemy zarządzania sferą kultury i turystyki*, Wydawnictwo AE, Wrocław
- Mikos von Rohrscheidt A., 2008, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, GWSHM Milenium, Gniezno
- Osadczyk A., Osadczyk K., 2008, *Szanse i perspektywy rozwoju geoturystyki jako nowej formy postrzegania obiektów przyrody nieożywionej i poznawania zjawisk naturalnych*, [w:] red. M. Dutkowski, *Problemy turystyki i rekreacji - tom 1*, Oficyna IN PLUS, Szczecin
- Smoleńska O. 2009, *Najnowsze trendy w turystyce eventowej. Gry fabularne i wydarzenia związane z fantastyką i technologią XXI wieku*, [w:] „Turystyka Kulturowa”, nr 8/2009, ss. 31-39
- www.geocaching.com
- www.geokrety.org
- www.opencaching.pl

Geocaching - a new form of cultural tourism

Key words: geocaching, cultural tourism, Wolin Island

Summary

This paper presents a new form of cultural tourism - geocaching. Geocaching started in the year 2000 when undistorted GPS signal was made available. Currently geocaching gathers more than 5 million active users all around the world, including almost 17,000 people in Poland. Members participate in an outdoor game which aims at finding hidden caches. The article discusses the most popular types of caches: traditional, event, multicache, quiz, mobile. Moreover, the paper includes information about tourist values of Wolin Island and presents the results of research on tourists involved in geocaching.